

SADRŽAJ

Predgovor	13
1. Definicija kao određenje naravi mucanja	21
Tečan vs. netečan govor	24
Mnogobrojnost definicija mucanja	27
Zaključak	39
2. Epidemiologija mucanja	41
Epidemiologija i mjere incidencije i prevalencije u mucanju	43
Incidencija i prevalencija	44
Epidemiološki podatci na početku mucanja	45
Epidemiološki podatci vezani uz oporavak ili nastavak mucanja	45
Varijabilnost podataka o incidenciji i prevalenciji i potreba da se dođe do preciznih mjera	46
Na što se točno odnose incidencija i prevalencija i zašto su toliko važne?	48
Incidencija mucanja u tri važna longitudinalna epidemiološka istraživanja mucanja	50
Prevalencija mucanja	58
Prevalencija mucanja u različitim kulturama, jezicima i rasama	61
Zaključak	69
3. Klasifikacije i opisi simptoma mucanja	73
Mucanje u sklopu jezičnih istraživanja Sveučilišta Iowa	78
Wendell Johnson i dvije perspektive klasifikacije simptoma mucanja	81
Analiza četiriju simptoma Johnsonova popisa – Peter Howell	86
Klasifikacija netečnosti unutar i između riječi – Edward Conture	93
Netečnosti slične mucanju i ostale netečnosti – Illinois istraživački program	94
Klasifikacija simptoma mucanja Marca Onslowa i Ann Packman	98

Metrika ili mjerne jedinice mucanja – postotak riječi i slogova mucanja	100
Norme netečnog govora	102
Proporcije simptoma netečnosti	105
Duljina netečnosti	106
Broj ponavljanja ili broj iteracija netečnosti	109
Ponderirana mjera netečnosti sličnih mucanju	110
Klasteri netečnosti	112
Dodatna ili sekundarna ponašanja uz simptome mucanja	114
Zaključak	120

4. Početak i trajanje mucanja **123**

Što je još važno znati o početku mucanja?	131
Povijest mucanja u obitelji	132
Utjecaj jezičnog razvoja i načina komunikacije u djetetovoj okolini	132
Dob kada mucanje započinje	133
Način na koji započinje mucanje	136
Početak mucanja u svjetlu razvojnih modela i novijih spoznaja dobivenih longitudinalnim istraživanjima	137
Tradicionalni pristup mucanju i rani sekvencijski modeli	138
Razvojne faze mucanja – Oliver Bloodstein	139
Putanje mucanja – podtipovi, Charles Van Riper	142
Illinois istraživanja oporavka i faktora rizika za pojavu trajnog mucanja	145
Kontroverze oko visokog postotka prirodnog oporavka od mucanja u Illinois istraživačkom projektu	151
Faktori rizika za pojavu trajnog mucanja – Illinois skupina	156
Faktori rizika u ELVS istraživanju dječjeg mucanja	160
Istraživanja autora Sveučilišta u Londonu o mucanju u kasnom djetinjstvu	166
Purdue istraživački projekt mucanja	171
Zaključak	175

5. Genetika i mucanje **179**

Genetička istraživanja mijenjaju etiološke poglede na mucanje	185
Istraživanja blizanaca	189
Prikaz najznačajnijih istraživačkih rezultata vezanih uz studije blizanaca	194

Genetička istraživanja obitelji	196
Incidencijska genetička istraživanja obitelji	197
Istraživanja agregacije mucanja u obiteljskom stablu	198
Prenošenje mucanja preko spolnih kromosoma	200
Genetski utjecaj na oporavak ili nastavak mucanja – dva moguća podtipa nasljeđivanja	202
Molekularna genetika i sekvencioniranje DNK	203
Analiza povezanosti	206
Kandidatski gen	207
Metode cjelogenomske analize	209
Zaključak	211

6. Promjene središnjeg živčanog sustava povezane s netečnim govorom **215**

Ukratko o strukturi i funkcijama mozga	219
Strukturne i funkcijske promjene mozga kao biljezi mucanja	225
Istraživanja mucanja primjenom novijih metoda slikovnog prikaza mozga	228
Poremećaj mijelinizacije	230
Istraživanja funkcionalnog oslikavanja mozga tijekom aktivnosti povezanih s govorom	233
Istraživanja poremećaja funkcije bazalnih ganglija u vezi s mucanjem	234
Prvi eksperimentalni dokaz poremećaja mreže bazalnih ganglija i motoričkog korteksa u mucanju primjenom GODIVA modela	241
Poremećaj vremenskog usklađivanja u mucanju: unutarnja i vanjska kontrola vremena	242
Istraživanja djece koja mucaju primjenom metoda oslikavanja mozga	244
Chang i sur. (2018) - promjena istraživačke paradigme u neurofiziološkim istraživanjima djece koja mucaju	252
Zaključak	262

7. Jezični faktori povezani s mucanjem **267**

Utjecaj fonološkog razvoja na pojavu mucanja	271
Najznačajnija istraživanja utjecaja fonološke složenosti riječi na pojavu mucanja	275
Istraživanja fonološkog kodiranja djece koja mucaju i provjera hipoteze prikrivenog ispravljanja	280

Longitudinalna istraživanja fonoloških teškoća u odnosu na oporavak i trajno mucanje	282
Istraživanja fonološkog usmjeravanja i mucanja	288
Utjecaj jezičnog razvoja na pojavu mucanja	291
Longitudinalna istraživanja jezičnih sposobnosti djece koja mucaju	295
Zaključak	297

8. Motorički i senzorički faktori povezani s mucanjem **301**

Odnos motorike i usvajanja jezika	304
Modeli mucanja koji uključuju motoričku kontrolu u odnosu na jezična objašnjenja mucanja	306
Istraživanja govornih pokreta u mucanju	308
Motorika i mucanje iz perspektive Anne Smith - Purdue projekt istraživanja mucanja	310
Istraživanja dječje govorne motorike u sklopu Purdue projekta - I	315
Istraživanja dječje govorne motorike u sklopu Purdue projekta - II	316
Akustička istraživanja tranzicije formanata djece koja mucaju	317
Motorička objašnjenja poboljšanja govorne tečnosti preko uređaja za usporavanje slušne povratne sprege	320
Utjecaj brzine govorenja na mucanje	324
Opći model motoričke kontrole s aplikacijom za mucanje (Max i sur., 2004)	326
Zaključak	335

9. Kognitivni i emocionalni faktori povezani s mucanjem **339**

Mucanje i fonološko pamćenje	342
Istraživanja fonološkog pamćenja u djece i odraslih koji mucaju	346
Dvojni zadatci i mucanje	349
Povezanost regulacije pažnje i mucanja	353
Inteligencija i mucanje	358
Regulacija emocija i temperament u odnosu na mucanje	359
Stanje i crte anksioznosti u odnosu na mucanje	367
Zaključak	370

10. Istraživanja mucanja u hrvatskom jeziku **373**

Zaključak	379
-----------	-----

11. Teorije i modeli mucanja 383

Kriteriji za procjenu teorija i modela mucanja	387
Tradicionalni etiološki faktori u mucanju	393
Teorije mucanja koje su obilježile 20. i početak 21. st.	395
Dijagnozogenička teorija	405
Trofaktorski model momenata mucanja P&A	412
Odnos teorija i terapija mucanja	416
Psiholingvističke teorije mucanja - povezanost govornih netečnosti i jezičnoga planiranja	418
EXPLAN teorija mucanja	419
Pretpostavka narušenoga ritma u EXPLAN teoriji mucanja	424
Zaključak	427

12. Procjena mucanja djece predškolske dobi 431

Koji su najvažniji kriteriji logopedске procjene?	434
Je li blago mucanje moguće odvojiti od normalnih netečnosti?	437
Intervju roditelja	438
Kako napraviti pouzdan govorni uzorak za procjenu netečnosti?	451
Utjecaj dobi i temperamenta djeteta na odabir govornoga uzorka	453
Videosnimka i audiosnimka govornoga uzorka	454
Što ako dijete ne muca tijekom procjene?	454
Prosječna duljina iskaza u odnosu na pojavu mucanja	456
Veličina govornoga uzorka	458
Mjerenje postotka slogova mucanja	459
Mjerni instrumenti za mjerenje jakosti mucanja	461
Skale procjene jakosti mucanja	465
Test dječjih stavova o komunikaciji KiddyCat kao dio postupaka u procjeni mucanja predškolske djece	468
Udio tipova netečnosti i jezično-govornog razvoja u dijagnozi mucanja	471
Udio jezično-govornog razvoja u dijagnozi mucanja	472
Mjerenje brzine govorenja	472
Dijagnoza mucanje i faktori rizika za njegovo trajanje	474
Procjena mucanja u djece koja su dvojezična	482

Prenošenje rezultata procjene roditeljima, postavljanje dijagnoze mucanja i savjetovanje roditelja	487
Dijagnoza mucanje	488
Najvažnije pojedinosti savjetovanja roditelja	490
Zaključak	495

13. Procjena mucanja djece školske dobi **499**

Intervju s roditeljima školske djece	504
Razgovor s djetetom	509
Oprobavanje tehnika tečnog i netečnog govora	512
Govorni uzorci i uzorci tekstova za čitanje	513
Mjerenje netečnosti	514
Udio jezično-govornog razvoja u dijagnozi mucanja	514
Tipovi netečnosti važni za dijagnozu mucanja	515
Mogućnost sigurnoga odvajanja brzopletosti i mucanja u djece školske dobi	515
Diferencijalna dijagnoza u slučaju Touretteova poremećaja, neurogenog ili psihogenog mucanja u školske djece	518
Djetetova brzina govora	518
Stavovi i emocionalne reakcije školske djece koja mucaju	519
Dijagnoza i savjetovanje roditelja	524
Faktori koji su nužni da bi se osigurala uspješnost u terapiji djece školske dobi	526
Zaključak	528

14. Terapija mucanja djece predškolske dobi **531**

Izravni i neizravni pristup u terapiji ranoga mucanja	536
Kriteriji za odabir vremena započinjanja i tipa terapije	538
Terapije utemeljene na dokazima, TUD	542
Koji su koraci u provođenju terapije utemeljene na dokazima?	543
Prikaz terapija mucanja s predškolskom djecom	551
Izravna biheioralna terapija - Lidcombe program za predškolsku djecu koja mucaju	553
Donošenje odluke o tome kada pokrenuti Lidcombe program	556
Kratak prikaz Lidcombe programa	558
Kako Lidcombe program djeluje ili kako su roditelji postali Suzybelle?	561

Analiza Lidcombe programa (Bernstein Ratner i Guitar, 2006)	565
Je li uspjeh Lidcombe programa uvjetovan pojednostavljanjem jezika kojim govore roditelji i djeca?	569
Klinička randomizirana istraživanja u Lidcombe programu	573
Istraživanja Lidcombe programa u različitim kulturama i jezicima	576
Istraživanja učinkovitosti Lidcombe programa u usporedbi s neizravnim terapijama zasnovanima na principima modela zahtjeva i sposobnosti	579
Druge dvije bihevioralne terapije za predškolsku djecu: program povećanja duljine iskaza – ELU program i Stocker tehnika	581
Program postupnog povećanja duljine i složenosti iskaza, ELU	581
Tehnika Stocker probe	582
Terapije dječjeg mucanja s fokusom na promjeni motoričkog govornog obrasca	583
Govorni motorički trening ili SMT	583
Illinois program	584
Westmead program	585
Neizravna multifaktorska terapija interakcija roditelj-dijete PCI	588
Kratak prikaz PCI terapijskih postupaka	591
Sporna mjesta PCI terapije	593
Klinička istraživanja PCI terapije	596
Terapije igrom kao dodatne tehnike svim izravnim i neizravnim terapijama dječjega mucanja	599
Uzastopna ili istodobna terapija dječjeg mucanja i poremećaja izgovora glasova (fonološki i/ili artikulacijski poremećaj)	601
Zaključak	608

15. Terapija mucanja djece školske dobi

613

Što sve mora sadržavati terapija s djecom školske dobi? Je li nova tehnika govorenja dovoljna za suočavanje s mucanjem?	619
Ciljevi terapija sa školskom djecom koja mucaju	624
Savjetovanje roditelja tijekom provođenja terapije	630
Savjetovanje učitelja tijekom provođenja terapije	638
Pregled najvažnijih terapija školske djece	642
Lidcombe program za školsku djecu	643
Glavne komponente Lidcombe programa za školsku djecu	645

Kolika može biti sloboda logopeda u primjeni Lidcombe programa sa školskom djecom?	647
GILCU program za djecu školske dobi koja mucaju	651
Program pravila tečnosti	653
Sveobuhvatne terapije za školsku djecu koja mucaju	656
Sveobuhvatna terapija za školsku djecu koja mucaju: tretiranje čitavoga poremećaja	660
Zaključak	671
Literatura	675
Kazalo	735
Fotografije	741

Naklada Slap